

STATISTIK KO'RSATKICHLAR TURLARI VA TASNIFI

Turayeva Gulizahro Qaxxarovna

Guluston Davlat Universiteti o'qituvchisi

Xotamova Barchinoy O'tkir qizi

Guluston Davlat Universiteti talabasi

Azimjonova Sevinch Abduvosil qizi

Guluston Davlat Universiteti talabasi

Annotatsiya: Maqola mazmuni statistik ko'rsatkichlar haqida to'liq ma'lumotga ega bo'lish va statistik ko'rsatkichlarning turlarini tahlil qilish hamda statistik ko'rsatkichlarning mazmuni va mohiyati, ahamiyatini tushuntirib beradi. Statistik ko'rsatkichlarning turlari va tasnifini izohlash va nisbiy ko'rsatkichlar va ular orasidagi bog'lanishlarni anglab, o'rganib chiqish.

Kalit so'zlar: Sifat, miqdor, me'yor, statistik ko'rsatkich, mutlaq va nisbiy ko'rsatkichlar, taqqoslash va solishtirish, to'g'ri va teskari ko'rsatkich.

Kirish

Statistik ko'rsatkichlar - bir sifat, shuningdek, har qanday aholi Mulkdan miqdoriy tavsifi. Har ikki tomon bu tushunchaning tizimini tashkil etadi. Sifat o'rganildi belgisi bilan belgilanadi, u ism indeksi bilan hukm qilish uchun mumkin. A miqdoriy jihati uning raqamli qiymati ko'rsatiladi. System Statistika Ushbu xususiyatlariga bir necha bir birlashmasidan iborat. Bu jamiyatda yuzaga kelgan sifat va miqdoriy tomoni jarayonlar va hodisalarni o'rganish va xaritaga uchun ishlatiladi. Bu holda, har doim hisobga muayyan joyda va vaqtda shartlarini olish. statistik berish xususiyatlari har doim umumlashtirish. Bu illat ularning individual qadriyatlardan asosiy farq hisoblanadi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili (Literatura review)

Statistik ko'rsatkichni olimlar har xil tushunishadi. Masalan, I.P. Suslovning fikricha, statistik ko'rsatkichlar statistika tushunchalari emish. N. Soatov statistik ko'rsatkichni o'rganilayotgan hodisa va jarayonni me'yoridir, deb hisoblaydi. Merestining fikricha, statistik ko'rsatkich-hodisa tasvirini adekvat ifodalovchi miqdorlardir. Oxirgi tar- ifgajuda ko'pchilik qo'shiladi. |

Birinchi Prizidentimi I.A.Karimov fikricha bu dolzarb masalalarni yechish uchun malakali kadrlar va mutaxassislar yetishmasligi, tafakkurimizning oqsoqligi har qadamda to'g'onoq bo'lib turishi haqida eslatib o'tgan. O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiyalash, xususiy mulkning o'rni va ta'sirini kengaytirish, ishbilarmonlik va tadbirkorlik sohalari uchun barcha zarur imkoniyatlarni yaratish va rag'batlantirishni hozirgi vaqtda hayotning o'zi taqozo etmoqda.

Tahlil va natijalar

Statistika tizimi qanchalik haqqoniy va ochiq bo'lsa, islohotlar shunchalik to'g'ri va natijador bo'ladi. Shu maqsadda so'nggi uch yilda qator ishlar amalga oshirildi.

Jumladan, inflyatsiyani hisoblash usuli xalqaro standartlarga moslashtirildi, kuzatuvdagi tovarlar tarkibi kengaytirildi. Davlat byudjeti, tashqi qarz, oltin zaxirasi va tabiiy boyliklar haqidagi moliyaviy-iqtisodiy ko'rsatkichlar ochiq e'lon qilinmoqda.

Masalan: Konditer fabrikasi va supermarket o'rtasida tuzilgan shart- nomaga binoan, konditer fabrikasi supermarketga 1 chorakda 12 tonna shokolad, 9 tonna karamel yetkazib berishi kerak. Haqiqatda yetkazib berilgan mahsulot tegishli ravishda 10 va 11 tonnani tashkil qilgan. Bu yerdan, ShMBNM: Shokolad bo'yicha $\Delta = 83,3\%$ yoki $(-16,7\%)$ 12 Karamel bo'yicha $\Delta = 22,2\%$ $\Delta Y_0^1 (+22,2\%)$ 9 64 Olingan natijalar shuni ko'rsatmoqdaki, konditer fabrikasi o'z majburiyatini shokolad yetkazib berish bo'yicha 16,7% ga bajarmagan, karamel bo'yicha esa, 22,2% ga oshirib bajargan.

Xulosa va takliflar(Conclusion&Recommendation)

Hayotiy tajriba va son-sanoqsiz o'tkazilgan statistik-ilmiiy tekshirishlardan shunday xulosa chiqarish mumkin o'rtachalarni hisoblashda mutlaq va nisbiy miqdorlarni birgalikda qo'llash kerak. Alohida olingan nisbiy miqdor o'zicha o'rganilayotgan hodisa haqida aniq tasavvur bera olmaydi xuddi shu gaplarni mutlaq miqdorlar to'g'risida ham aytish mumkin. Statistikada ham ijtimoiy-iqtisodiy hodisa va jarayonlarning tasniflari tizimi ishlab chiqilgan. Ularni EHM yordamida tuzish uchun xalqaro va milliy tasniflagichlar yaratilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Теория статистики. Учебник. Под ред. Р.А.Шмойловой. –М.: Финансы и статистика, 2005.
2. Tuxliyev N. va boshqalar. O'zbekiston iqtisodiyoti asoslari. T.: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi", 2006.
3. Xudayberdiev U.X. Xoliqulov A.N. Turdibekov YU.I. Statistika. O'quv uslubiy qo'llanma. Samarqand, SamISI, 2012.
4. Xudayberdiev U.X., Xoliqulov A.N., Babanazarova S.A. Statistika. O'quv uslubiy qo'llanma. (2-qism) Samarqand, SamISI, 2014.
5. Xudayberdiev U.X. Statistika. Ma'ruza matnlari. Samarqand, SamISI, 20
6. Burxanov, A. (2023). QISHLOQ XO 'JALIGIDA INNOVATSIYON IQTISODIYOTGA O 'TISHNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI. Iqtisodiyot va ta'lim, 24(4), 37-42.
7. Бурханов, А. (2023). ИННОВАЦИЯ–ГЛАВНЫЙ ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ И ДОХОДОВ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА. Innovatsion texnologiyalar, 50(02), 121-129.
8. Khadzhimuradovich, B. A. (2023, April). FORMATION OF NEW ECONOMIC RELATIONS IS THE KEY TO STABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE. In " Conference on Universal Science Research 2023" (Vol. 1, No. 4, pp. 9-15).

9. Khadzhimuradovich, B. A. (2023, April). FORMATION OF NEW ECONOMIC RELATIONS IS THE KEY TO STABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE. In " Conference on Universal Science Research 2023" (Vol. 1, No. 4, pp. 9-15).
10. Bafoevich, U. B., Rasulovna, K. R. N., & Ziyodulloevna, K. S. (2021). REACTION OF 1, 1, 1-TRIFLUOROMETHYL-4-PHENYLBUTANEDIONE-2, 4 WITH BENZOIC ACID HYDRAZIDE. INFORMATION TECHNOLOGY IN INDUSTRY, 9(3), 939-944.
11. Rasulovna, K. R. (2023). Complex Nickel (II) Compounds Based on Acylhydrazones of Aroyltrifluoroacetylmethanes. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 3(10), 3-5.
12. Kochkarova, R. R., & Turgunov, E. (2023). IMPROVING THE METHODOLOGY OF TEACHING CHEMISTRY LESSONS AT SCHOOL WITH THE HELP OF DIFFERENT GAMES. American Journal of Applied Science and Technology, 3(10), 15-19.
13. M.Z. Kuvatova, Sh.A. Turdiyeva, R.R. Kochkarova. (2023). USE OF VENN DIAGRAM AND NETWORK METHOD IN TEACHING THE TOPIC OF "IMPORTANT CLASSES OF INORGANIC COMPOUNDS" TEACHING METHODOLOGY IMPROVEMENT. International Multidisciplinary Journal for Research & Development, 10(10). Retrieved from <https://www.ijmrd.in/index.php/imjrd/article/view/223>
14. Кароматов, И. Д., & Гулямов, Х. Ж. (2017). Медицинские вопросы, освещенные в Библии. Биология и интегративная медицина, (4), 55-75.
15. Gulyamov, X. (2023). INTER-ETHNICITY IN THE FORMATION OF CIVIL SOCIETY IN UZBEKISTAN HARMONY AND RELIGIOUS TOLERANCE. Interpretation and Researches, 1(12). извлечено от <http://interpretationandresearches.uz/index.php/iar/article/view/1314>